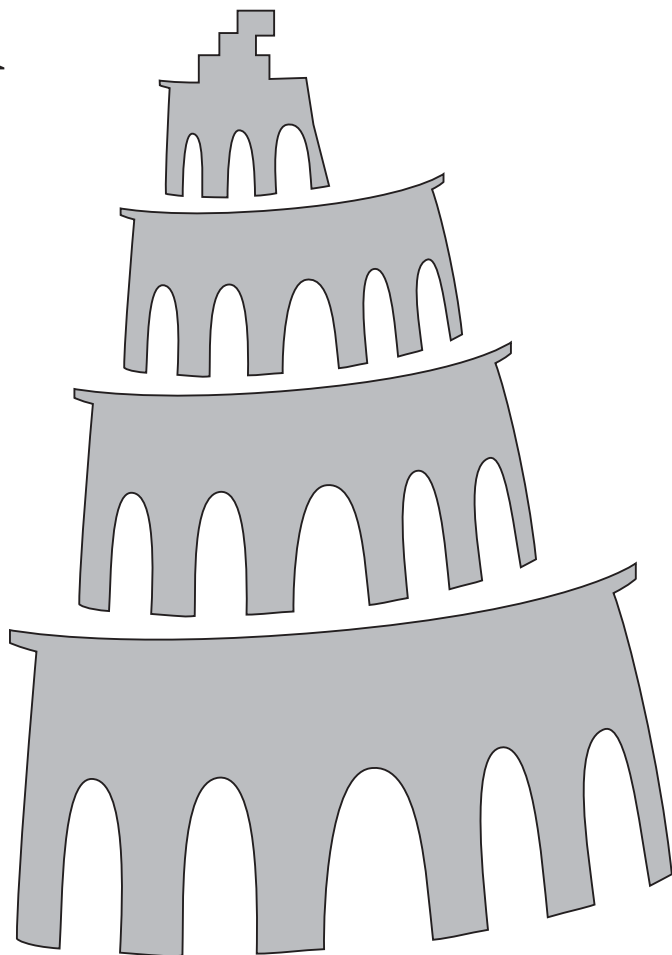

Bent Christensen · Karen Folmar · Marianne Steen Larsen · Chr. Gorm Tortzen

Babelstårnet

Almen Sprogforståelse

Interlatinsk leksikon

GYLDENDAL

Forord

Langt de fleste fremmedord stammer fra latin og græsk. Grunden er, som nævnt i I.2.3, at disse to sprog lige siden antikken har været videnskabens sprog og er blevet talt og skrevet af videnskabsmænd helt op til nutiden. Græsk og latin leverer den dag i dag nye ord til nye begreber inden for en lang række fag, men de gør det på en ganske særlig måde. De nye ord dannes nemlig ved at kombinere en ret begrænset mængde græske og latinske rødder, enten til helt igennem græske ord (fx gr. biotop 'levested' for planter og dyr, lat. transformator 'om-danner') eller blandinger fra de to sprog: auto-mobil 'selv-bevægelig'. Dette sprog kaldes *interlatin* (internationalt latin). Det er et mærkeligt sprog, fordi det (i modsætning til de to oldtidssprog) ikke er et selvstændigt sprog med morfologi og syntaks. Interlatin derimod går ind i de moderne sprogs syntaks og beriger dem med ord og begreber, som de ikke selv har. Indlån af interlatinske ord har været stærk stigende i de senere år, og det er derfor vigtigt for den, der vil forstå den sproglige udvikling på dansk og på fremmedsprogene, at kende de vigtigste regler for interlatin. Der er altid en stamme, hvortil der kan sættes et præfiks og/eller et suffiks, se nærmere I.2.3-8.

Da sproget er internationalt, kan man uden videre gå ud fra, at det samme ord bruges på andre moderne sprog, og har man én gang lært orddeles betydning, kan man gætte sig til betydningen af andre interlatinske ord, som man ikke kender i forvejen.

I listen angiver et **G**, at ordet (eller orddelen) er græsk, mens **L** står for latin.

Listen er udarbejdet i samråd med alle gymnasiets fag. Forslag til udvidelser modtages med tak.

Stavemåder

Ordenes anvendelse på tværs af landegrænserne gør, at lokale stavemåder kan virke distraherende. På dansk har det været korrekt at skrive -ks-, hvor det latinske eller græske ord har -x-; ligeledes -t- for -th-, -f- for -ph-, -k- for -ch- og -r- for -rh-. Især i naturvidenskaben bruger man nu mest den internationale gengivelse af de græske og latinske konsonanter og skriver eksempelvis *chlor* og *phosphor*. Denne liste holder sig til den almindelige danske gengivelse, og ved brug af listen må man derfor prøve sig lidt frem.

Hvis et ord er dannet af en latinsk verbalstamme, kan det optræde i flere former, fordi latin opererer med flere verbalstammer. Eksempelvis er *-jac-*, *-jic-* og *-jekt-* egentlig samme ord (*iacio* kaster), men i forskellige former. På dansk, tysk og fransk dannes verber af de to første former, mens formen med *-t* til slut bruges til substantiver (fx *injicere*, *injektion*; *projicere*, *projektion*). På engelsk bruges formen med *-t* til både verber og substantiver (*to inject*, *an injection*). Se nærmere i V.4.

Sammensætninger og assimilationer

De interlatinske præfikser sættes direkte på ordstammerne. Nogle latinske stammer ændres, hvis der sættes et præfiks foran (fx *ag-* > *ig-*, *fac-* > *fic-*, *jac-* > *jic-*). Substantiviske og adjektiviske orddele forbindes normalt med vokalen *-o-* (fx *nan-o-tekn-o-logi*). Assimilationer og reglerne for dem er omtalt i I.2.5. Der er liste over de almindelige suffikser i I.2.7 og I.2.8.

Hvordan bruges ordlisten?

Hensigten med listen er at lære brugeren at tænke selv og analysere et ukendt fremmedord i dets bestanddele. Eksempelmaterialet hjælper til at finde ordets betydning.

Listen er ikke en fremmedordbog, men en liste over de almindeligste interlatinske ord, som omtræder i undervisningen i gymnasiets forskellige fag. Del selv ordet op og find dets komponenter i listen!

- A** **a-, (an-)** G ikke-, u- (= lat. non):
 analfabet, abiotisk, anoreksi, afasi
- ab- (abs-, a-)** L væk fra, af bort:
 abdicere, abort, abstrakt, aversion
- ad- (aff-, agg-, all-, ann-, app- ass-)** L
 til, mod: adjektiv, adrenalin,
 adaption, affinitet, aggressiv,
 annullere, apportere, rapportere,
 assimilation
- aëro-** G luft: aërobe/anaërobe
 bakterier
- agog** G fører: demagog, pædagog
- agon** G kamp: agonist, antagonist
- akro-** G top, spids: akropolis,
 akronym, akrobat
- aksiom** G krav, fordring:
 aksiomatisk
- akt- (< ago)** L handling: aktion, aktiv,
 eksakt
- akva-** (aqua) L vand: akvavit,
 akvaplaning, akvarium
- algi** G smerte, nervesmerte:
 nostalgi, neuralgi
- all(o-)** G anden: parallel, allergi
- ambi-** L begge, på begge sider:
 ambivalent
- amfi-** G begge, på begge sider:
 amfiteater, amfibium
- an-** (= a-, an- bruges foran en vokal) G
 ikke-, u-: analfabet, anarki, anaërob,
 anoreksi
- ana-** G op, igen, svarende til: analyse,
 anagram, anode, analog
- andro-** G mand: androgyn, androide,
 androsfinx, Andreas
- annus** L år: biennale, pro anno, anno
 Domini
- ant(h)o-** G blomst: antologi,
 krysantemum
- ant(i)-** G imod: antidemokrat,
 antigen, antistof, antistrofe,
 Antarktis
- ante-** L før: ante Christum, a.m. =
 ante meridiem
- antropo-** G menneske: antropologi,
 filantrop
- apo-** G væk: apotek, apostrof,
 apostel, apopleksi
- argentum** L sølv: Argentina
- aristo-** G bedst: aristokrati,
 Aristoteles
- aritmo-** G tal: aritmetik, logaritme
- arki (-archi)** G magt, styre: monarki,
 anarki, hierarki
- arkto-** G bjørn (stjernebilledet Store
 Bjørn): arktisk, Antarktis
- arkæo- (archaio-)** G oprindelig,
 gammel: arkæologi, arkæopteryx
- art(h)ro-** G led: artrose
- aster-, astro-** G stjerne: asteroide,
 astrofysik, astrologi, astronomi
- at(h)lo-** G konkurrence, præmie:
 atletik, triatlon
- atlas, atlant-** G (guden Atlas):
 Atlanterhavet, Atlasbjergene,
 knoglen atlas
- atmo-** G åndedrag: atmo-sfære
- aurum** L guld
- auto-** G selv: autonom, autokrat,
 automobil, autotrof, autisme,
 automorf

B **ba-, be-** G gå, stå: basis, stylobat, diabetes, basal
bal-, -bol-, -ble- G kaste: ballistik, parabol, problem
bary- G tung: barometer, baryton, isobar
basil- G konge: basilika, basilisk, basilikum
bi- I to, dobbelt: biennale, bipolar
biblio- G bog: bibel, bibliotek, bibliofil, bibliografi
bio- G liv: biologi, biografi, biotop, biotisk
ble- se *bal-*
bol- se *bal-*
braky- (brachy-) G kort: brakykefal
calor I varme: kalorie
centi- I 100, hundrededel, centimeter,
cept- (< capio) I modtage: reception, anti-konception
cess- (< cedo) I vige tilbage: recession, succession
chaos se *kaos*
chlor- G lysegrøn: klorofyl, klor
circum- I rundt om: cirkumfleks, cirkel
cis- I på denne side af: cisalpinsk
con- se *kon-*
cyklo-, kyklo- G rund, kredsformet: cykel, cyklisk, cyklop
-cæn G ny: holocæn, mesocæn
D **dat-, -dit-** (< do) I give: data, dato, addition
de- G binde: diadem, syndetisk

de- I af, væk, ned: deportere, destabilisere, desperat, deprimere, denaturere, denitrifikation,
deci- I ti, tiendedel: decimeter, decibel
deka G ti: dekameter, dekalog, dekade
demo-, -demi G folk: demokrati, demagog, epidemi, endemisk
dendro- G træ: dendrokronologi, rhododendron, dendrit
derma(to)- G hud: dermatolog, epidermis
di- G to gange: dioksid, digraf, diftong, disaccharid
dia- G gennem: diagram, diameter, dialektik, diagonal
didak- G undervisning: autodidakt, didaktik
digitus I finger: digitalis, digital (et éncifret tal)
dik-, dig- G påvise: paradigme, diktisk
dino- (deino-) G farlig: dinosaurus ('farligt firben'), dinoflagellat
diplo- G dobbelt: diplom, diplomat, diploid, diplografi
dis- (di- diff-) I fra hinanden, u-: dissonans, dissident, differens, disfavor, diskussion
disko- G skive: diskus, diskotek, diskografi, diskusprolaps
dok-, dog- G mening, opfattelse: ortodoks, dogme, paradoks
dra- G gøre, handle: drama, drastisk, melodrama

-drom G løb(ebane): hippodrom, aërodrom
duc-, duk- (< duco) I føre, fremføre, lave: introducere, producere, produkt, viadukt
dyna- G kunne, evne: dynamisk, dynamo, dynamit
dys- G dårlig: dysfasi, dystoni, dysfunktionel, dystrof, dysenteri
E eks- (e-) I ud- ud af: ekspropriation, ekspressionisme, evaluering
ekso- G udad, ydre: eksogen, eksokrin
ekstra- I ud over: ekstraordinær, ekstrapolere
elektro- G rav: elektricitet, elektron, elektrokardiogram
en-, (em-) G i, indeholdende: encyklopædi, endemisk, empiri
endo- G inden i, indre: endogen, endokrin, endofin
epi- G til, på, iblandt: epistel, episkopos (>biskop), epidemisk, epifyse, epifyt, epilepsi, epitel
erg- G arbejde: energi, ergonomi, ergoterapi; se *org-* og *-urg*
erot- G 'som har med Eros, kærlighedsguden at gøre': erotik, erotisk, erogen
eskato- G yderst, sidst: eskatologi
et(h)- G sæd og skik, moral: etik, etisk
et(h)no- G folkeslag: etnografi, etnocentrisk, etnisk
eu- G god: eutrof, euangelium, eugenetisk, eukaryot, eutanasi, euforisk
ex- se *eks-*

fa(n)-, fanero-, fant- G vise sig tydeligt: fantasi, fantasma, fantom, emfatisk, fanerogam
fac-, fakt- (< facio) I gøre, fremstille: facit, manufaktur, faktor, inficere, defekt
-fag G spise: sarkofag, antropofag, bakteriofag, makrofag
-fer I bærer: krucifer, fertil (se også *-lat-*)
-feri se *-for*
fic-, fekt- se *fac-*
fil(o)- G ven, venlig: filantrop, filosofi, anglofil, pædoofil
-fiks- I fast, fastsat: fiksstjerne, præfiks, suffiks
fleg-, flog- G brænde, flamme: flegma, floks, flogiston
fob(i) G angst for: fobi, klaustrofobi, araknofobi, hydrofob
-fo(o) G lyd: telefon, mikrofon, fonetisk
-for G -bærer: amfor, metafor, spermatofor, kromofor, periferi
-form- I form, facon: informere, deform, konform
fos- se *foto-*
foto- G lys: fotografi, fotosyntese, fosfor, fosforisere
frag-, frakt- (< frango) I bryde, knække: fraktal, fraktion, fraktur
-fren- G sind: frenologi, skizofren
fylo- G stamme, gruppe: fylogenesese
fys-, fyt- G natur, vækst, plante: fysik, fysiolog, fysioterapeut, fytoplankton, saprofyt

G -gam(i) G bryllup: monogami, polygami, kryptogam
 gas se *kaos*
 gastro- G mave: gastronomi, gastroskop
 -gen G+I gruppe, slags, køn: genitiv, homogen, heterogen, oxygen, genitalier, se også gon 2
 -genese G fødsel: partenogenese, palingenese, fylogenese
 geo- G jord: geografi, geologi, geometri, geocentrisk
 geront- G olding: gerontologi
 giga- G kæmpe: gigabyte
 gloss-, glott- G tunge, sprog: polyglot, gløse, epiglottis
 glyf-, glypto- G noget udhugget i sten: hieroglyf, glyptotek
 glyko- G sukker: glukose, glykose, glykogen
 gno- G erkende, forstå: diagnose, prognose, gnostiker, fysiognomi
 -gon G 1 kant, side: polygon, pentagon, trigonometri,
 -gon G 2 skabelse: kosmogoni, gonade (se -gen)
 grad- (< gradior) I skridt: grad, graduere
 -graf-, -gram- G skrive, skrift, linie: telegraf, biograf, fotograf, grafologi, grammofon, grammatik
 -gress- (< gradior) I går: progression, regression, aggression
 gymno- G nøgen, sport: gymnastik, gymnasium, gymnosperm
 gyn(æk)- G kvinde: gynækolog, misogyn, androgyn

H hal(o)- G salt: halogen
 haplo- G enkelt: haplografi, haploid
 harmon- G tilpasning, stemning: harmoni, harmonisk, disharmoni
 heksa-, hexa G seks: heksagon, heksameter, hexan
 hekto- G 100: hektoliter, hPa
 helik- G spiral: helix, helikopter, helix
 helio- G sol: helium, heliocentrisk
 hemi- G halv (= lat. semi): hemisfære, hemicellulose
 hepat- G lever: hepatitis
 hepta- G syv: heptagon, heptan
 hero(s) G helt: heroisk, heroide, heroin
 herpeto- G krybdyrs-: herpetologi
 hetero- G forskellig: heterogen, heteroseksuel, heteromorf, heterotrof, heterozygot
 hiero- G hellig: hierarki, hieroglyf
 hippo- G hest: hippodrom, hippopotamos, Filippus, hippocampus
 histor- G undersøgelse, viden: historie, polyhistor
 hod- se -od-
 hol(o)- G hel: hologram, holistisk, holokaust, kat(h)olsk, holoenzym
 holocæn
 homo- G ens: homogen, homonym, homozygot, homoseksuel, homolog
 horm- G igangsætning: hormon
 horo- G time: horoskop, horologium

J**K**

hydro- G vand: hydrogenium, hydrofob, hydraulik, hydrofil, hydroxylgruppe

hygro- G fugt: hygrometer

hypno- G søvn: hypnose

hypo- G under: hypotese, hypofyse, hypothalamus, hypoglykæmi, hypofyse, hypothalamus, hypotenuse

hæmo-, hæmato- G blod: hæmoglobin, leukæmi, hæmatit, hæmatokrit

I **-iater, -iatri** G læge, lægevidenskab: psykiater, pædiatri

-id, -oid G 'af form som': asteroide, androide, negroid, steroid

ideo- G udseende, idé: ideologi, idol, kaleidoskop

idio- G privat: idiot, idiom, idiosynkrasi

ikon G billede: ikon, ikonografi

in- 1. (**im-, ill-**) L ind i, inde i, på: introducere, importere, impuls

in- 2. (**im-, ill-, irr-**) L ikke, u-: illegal, impotens, inaktiv, irrationel

infra- L neden under: infrastruktur

inter- L mellem: international, intervenere, intercellulær, intelligens

intra- L inden i: intracellulær, intranet, intravenøs

intro- L ind i: introducere, introvert, introitus

iso- G ens: isoterm, isomorf, isobar, isotop, isoelektrisk, isomer, isoton

-it G 'som hører til': metropolit, dendrit, meteorit

-jekt- (< iacio) L kaste: projekt, objekt, injicere, injektion

-jicere se *-jekt-*

jon G 'en gående': jon, jonisere

kalli- kal(o)- G smuk: kalligrafi, kaleidoskop

kalyp- G skjul: apokalypse, eukalyptus

kaos (chaos) G i mytologien en utilstand før den ordnede verden, *kosmos*: kaotisk. Ordet gas er afledt af chaos.

karakt- G præg(ning): karakter

kardi- G hjerte: kardiogram

karn- (> caro) L kød: inkarnation, karneval, karnivor

karto- G papyrusblad, kort: kartotek, kartografi

kas- (< cado) L fald, tilfælde: kasus, kasuistik

kata- (kath-) G over det hele, fuldstændig: katalyse, kat(h)olsk, katabolisk

kausa L årsag: kausal

kaust- G brænding: kaustisk, holokaust

kaut- (< caveo) L være forsigtig: kaution

kefal- G hoved: akefal, kynokefal, brakykefal enkefalos

ken- G tom: kenotaf

kilo- G tusind: kilogram, kilometer, kilojoule

kines-, kinemato- G bevægelse: kinesiologi, kinematograf, kinetisk

kir- G hånd: kirurgi, kiropraktik, kirografi

klaus- (< claudo) **L** lukke: klausul, klaustrofobi
klept- **G** stjæle: kleptoman, klepsydra
klim- **G** hældning: klima, klimaks
klin- **G** seng, briks: klinik, klinisk, se *klim-*
klor- se *chlor-*
kol- (chol-) **G** galde: kolera, kolerisk, melankoli
kon- **G** kogle: konisk
kon- (ko-, kom-, kol-) **L** sammen med: komponere, kollega, konform, koncentrisk, konception kognitiv, Kooperation
kor- (chor-) **G** kor: koregi, koreografi
korde (chorde) **G** tarm, streng: korde, chordata
kosmo- **G** (a) verden: kosmos, kosmologi, kosmopolit, (b) smykke: kosmetolog
-krat(i) **G** magt, behersker: demokrati, aristokrati, autokrat, teknokrat
kret- (< cerno) **L** skille, skelne: diskret, ekskrement, sekret, konkret
-krise, -krit **G** adskille, dømme: kritik, kriterium, kritisk, endokrin, hæmatokrit
kromo- (chromo) **G** farve: kromosom, polykrom, kromatografi, kromatisk
krono- **G** tid: kronologi, kronometer, kronisk, anakronisme

krypto- **G** skjul: kryptogram, kryptisk, kryptologi
kult- (< colo) **L** dyrke: kultur, kultivator
kurs- (< curro) **L** løbe: ekskursion, konkurs, diskurs, kurs
kyn- **G** hund: kynisk, kynokefal
lab-, lep-, lem- **G** tage, gribe: syllabisk, epilepsi, lemma, dilemma
-lat- (< fero) **L** bærer, bringer: translation, relation, kollation
leg- (< lex) **L** lov(lig): legal, illegal
lekt- (< lego) **L** læse, samle: lektor, lektion, lektie, kollektion
leuko- **G** hvid: leukæmi, leukocyt
likvid- (liquidus) **L** flydende: likvid kapital
-lit(h)o- **G** sten: monolit, litografi, lithosfære
-log(o)- **G** tale, fornuft, samlet fremstilling: monolog, logo, grafologi, morfologi, biologi
lux **L** lys
-lyse **G** opløsning fra noget: analyse, dialyse, paralyse, katalyse, hydrolyse
-ma, -matisk **G** resultat af en handling: tema, skema, problematisk
maxi- **L** størst: maksimere, maksimal
-man(i) **G** besat af, besættelse: pyroman, biblioman, manisk, mænade

L

M

manus **L** hånd: manual, manuel, manuskript, manicure, manufaktur

mat(h)e- **G** forstå, fatte: matematik

medi- **L** midt imellem: mediere, medie

mega-, megalo- **G** stor: megafon, megalomani, megabyte

mekan- **G** opfindelse, hjælpemiddel: mekanik, mekaniker

melan- **G** sort: melanin, melankoli

ment- (<mens) **L** sjælelig: mental, dement, in mente

-mer **G** del: isomer, homøomer

meso- **G** midt imellem: Mesopotamien, mesozoikum

meta- **G** overført: metafor, metafysik, metakognition

-meter, metro- **G** mål: meter, diameter, kronometer, termometer, parameter, metronom

-metri **G** måleproces: symmetri, termometri

metro- **G** moder-: metropolis

mikro- **G** lille: mikrofon, mikrokosmos, mikroskop, mikroorganisme

mini- **L** lille, formindsket: minigolf

mis(o)- **G** fjende: misantrop

miss- (<mitto) **L** sende: mission, transmission, dimission

mnemo-, -mnese **G** erinding: mnemoteknik, amnesi, anamnese

mono- **G** alene: monolog, monolit, monomani, monosaccharid, monokromatisk

-morf(o)- **G** form: morfologi, heteromorf, amorf, antropomorf

mot- (<moveo) **L** bevæge: motor, motiv, motivere

muse **G** gudinde for kunst: musik, museum, musik

my(s)- **G** at lukke øjnene: mystisk, myopi

myriade **G** 10.000: myriameter

nano- **G** dværg: nanometer, nanoteknologi

narko- **G** lammelse: narkose, narkotika

nat- (< nasco) **L** fødes: nation, natur

naut- **G** sømand: astronaut, kosmonaut, nautisk

nekro- **G** død: nekropolis, nekrofil, nekrose, nekrolog

neo- **G** ny: neoklassicisme, neorealisme

neuro- **G** sene, nerve: neuron, neurologi, neurose

nitro- **G** salpeter: nitrat, nitroglycerin

-nomi **G** lovgivning, regel for: astronomi, autonomi, ergonomi

non- **L** ikke: nonverbal, nonsens

not- (< nosco) **L** kende: notare, nota, notabilitet

ob- (**occ-, off-**) **L** hen imod: objekt, obduktion, observation

-od-, hod- **G** vej: metode, anode, katode, hodometer, parodos

odont- **G** tand-: mastodont, odontologi

N

⊙

okta, okto- G otte: oktagon, oktan, oktopod

oleum L olie: linoleum, petroleum

olig(o)- G lille, få: oligarki, oligotrof

omni- L al- hel-: omnipotent, omniscient, omnivor

onto- G 'det værende': ontologi, ontogenese

-onym, onomat- G med navnet: anonym, homonym, pseudonym, synonym, onomatopoietik

opsis, -opsi, opt- G syn: optik, synopse, biopsi, kyklop, myopi

opti- L bedst: optimere, optimal

organ- G redskab: organ, organisk, orgel, se *erg-*, *-urg*

ornit(h)o- G fugl: ornitologi

ort(h)o- G lige, ret: ortodoks, ortografi, ortopædi

ovum L æg: oval, ovarium, ovipar

oxy- G skarp, skarpsindig, sur: oxydation, oxygen

P palæo- G gammel: palæografi, palæolitikum

pan-, panto- G al-, hel-, fælles-: paneuropæisk, pantomime, pantokrator, panteon

para- G ved siden af: parallel, parapsykologi, paradigme, paranoia, parameter

part(h)eno- G jomfru: partenogenese, Parthenon

pass-, pati- (< patior) L udholde, tåle: passiv, patient

pat(h)o-, -pati G lidelse, følelse: patologi, patologisk, psykopat, apati, sympati, antipati, telepati, empati

patri-, patro- G fader-: patriark, patronym

ped- (> pes) L fod: pedal, pedicure

-pel se *puls-*

penta- G fem: pentagram, pentagon, pentatlon, pentose

per- L gennem: perception, person, permanent, semipermeabel

peri- G om, rundt om: periferi, perimeter, periskop, peristaltik

petro- G sten-: petroleum, petrokemi, petrologi, Peter

plankto- G vandrende: plankton

plasma-, plast- G 'som kan formes': plasma, plastik, plastisk

plo- G antal gange: haploid, diploid, tetraploid

plumbum L bly: plombe, plombere

pluto- G rigdom (og derfor også guden i underverdenen): plutokrati

pneuma G åndepust, ånd: pneumatisk, pneumonia

pod(o)- G fod: antipode, heksapode, podagra, tetrapode

poe-, poie- G frembringe, skabe: poesi, poet, farmakopé

-pol G 1 handel: monopol, 2. omdrejningsakse: nordpolen, cirkumpolar, polær

-pol(is), -polit G by, stat, borger: metropol, akropolis, kosmopolit, politologi, politik

poly- G mange: polykrom,
polyteknisk, polymorf, polypetid,
polyteisme

pon-, pos-, posit (< pono) L lægge,
placere: deponere, positiv,
imponere, depositum

post L efter: postmodernisme,
PS (post scriptum), posthum

pot- L kraft, evne: potens, potentiale

prakt-, pragm- G udførelse,
handling: praksis, praktisk,
pragmatisk

press- se *prim-*

prim- L trykke: deprimere,
komprimere

pro- G foran, i stedet for: protese,
propædeutik

pro- 1. L frem, for-: progressiv,
projekt, prostitution, procent

pro- 2. L i stedet for: prorektor

proto- G først: proton, prototype,
protozoon

præ- L før, forud: præposition,
præstation

præter- L forbi: præteritum

pseudo- G falsk: pseudonym,
pseudovidenskab, pseudopodier

psyko- G sjæl: psykologi, psykopat,
psykiatri, psykofarmaka

-ptero- G vinge: helikopter

-ptot G fald: symptote, symptom

puls- (< pello) L skubbe: puls,
impulsiv, propel

punkt- (< pungo) L stikke: punkt,
punktum, punktere

pyro- G ild: pyroman, pyrolyse,
pyrotekniker

pæd- G barn, opdragelse: pædagog,
pædiatri, pædoofil, encyklopædi

ratio L (som logo- G) tanke, fornuft, R
forhold: rationel, ration

r(h)e-, r(h)euma, r(h)oia, rythm G
noget flydende: reumatisme,
rytme, katar, gonoré, hæmorrhoider

re- (red-) L tilbage, igen, gen-:
redigere, reagere, reducere

retro- L tilbage, bagud: retrograd,
retrospektiv, retromusik

scrib-/script L skrive: abonnere, S
manuskript, inskription

se- (sed-) L til side, afsides: sekret,
sekretær

sekut-, sekven- (< sequor) L følge
efter: konsekutiv, sekvens,
konsekvens

semi- L halv: semifinale,
semipermeabel

sens- (< sentio) L føler: sensitiv,
sensibel, sensation, nonsens

sess- (< sedeo) L det at sidde: session

skep- se *-skop*

skism-, skizo- G adskillelse,
splittelse: skisma, skizofren

-skop G overvåger: periskop,
stetoskop, gastroskop, mikroskop,
biskop (< episkopos), skeptisk

socio- L kammerat, fælle: social,
sociolekt

-sof-, -sofi G viis, klog: filosof, sofist,
filosofi

- solidus** L fast: solid
- som(a)** G legeme: somatisk, kromosom
- spas-** G rykke, trække sig sammen: spasme, spastisk
- sperm(ato)-** G 'noget udsået, spredt, sæd': spermatorfor
- spor-** G udsået, spredt: sporadisk, diaspora
- stat-** (< sto) L standse, stå: station, status, statur, statue
- stear-, ster-** G fedt: stearin
- stel, -stol** G sendt: apostel, epistel, systole, diastole
- stereo-** G fast, rumlig: stereoskop, stereolyd, stereotyp, kolesterol
- strat-** G hær, militær: strateg, strategi
- strat-** (<sterno) L strø, lægge i lag: substrat, stratosfære, stratificere
- strept-** se *strof-*
- strof-** G vending, drejning: strofe, apostrofe, katastrofe, streptokok
- strukt-** (<struo) L sammensætte: konstruere, konstruktion, instruktion, struktur
- sub-** (**suff-, sugg-, surr-**) L under, i stedet for: substitut, subvention, sublimering
- super-** L over, oven over, særlig stor: superintendent, supermarked
- syn-, sym-, sy-** G sammen: symmetri, sympatisk, symbiose, synkretisme, synonym, syntese
- taf** G grav: epitaf, kenotaf
- tak-, tag-** G placering: syntaks, taktisk, syntagme
- takt-** (<tango) L berører: tangens, takt, intakt
- tauto-** G 'det samme': tautologi
- te-** G 'det at sætte noget': tese, tema, hypotese, protese
- tea- teor-** G 'betragtning': teater, teori, teoretisk, teorem
- tek** G 'et sted, hvor man anbringer noget': apotek, bibliotek, kartotek, diskotek
- tekn- (techn-)** G menneskeskabt, kunstig: teknik
- tele-** G fjern: telefon, telepati, teleskop
- teleo-** G slutmål: teleologi
- ten-** se *-ton-*
- tens-, tent-** (< tendo) L stræbe efter: tentativ, intensiv, tendere
- teo-, theo-** G teist, gud: teologi, monoteisme, ateist, apoteose
- terapi** G behandling: ergoterapi, elektroterapi, terapeut
- termo-** G varme: termometer, isoterm
- tetra-** G fire: tetralogi, tetraeder, tetrapode
- the-** se *te-*
- toks-** G bue, pilegift: toksisk, toksikologi
- tom(i)** G 'noget der skærer eller bliver skåret': anatomi, tome, atom

-ton(o), ten- G spænding,
udstrækning: tone, tonus, baryton,
hypotenuse

topo- G sted: topografi, isotop,
biotop

trakt- (<traho) I trække: traktor,
subtrahere, traktat

trans- (**tra-**) I fra ét sted til et andet:
transportere, translator

trapez- G bord: trapez, trapezoid

trauma G sår: traume, traumatisk

tri- I tre: trivalent, triploid, triangel

trof- G ernæring: eutrof, dystrof

trop- G vending: troperne, tropisk

typo- G slag, prægning, forbillede:
type, arketype, typisk, typograf

U **-urg** G 'en der arbejder': kirurg,
dramaturg

V **val-** I sund, stærk: valid, invalid,
evaluering

vert- I vende, dreje: invers,
pervertere, konvertere

vekt- (<veho) I bærer, bringer:
vektor

vikt- 1 (<vinco) I vinder: Viktor,
Viktoria 2 (<vivo) I lever:
viktualieforretning

vis- (<video) I ser: visuel, supervisor

xeno- G fremmed: xenofobi, xenofyt

xylo- G træ, brænde: xylofon

ze- G koge: eksem

-zoikum G 'periode, hvor der lever
dyr': palæozoikum, mesozoikum

zoo- G dyr: zoologi, zooplankton, -
zoikum. zodiak

zyg- zeug- G 'sat sammen i et par':
homozygot, zeugma

zym- G gær: enzym

ækv(i)-, I lige: ækvator, ækvilibrium,
ækvidistans

æst(h)e- G føle, mærke: æstetik,
æstetisk, anæstesi

ætio- G årsags-: ætiologi

ød- G hævelse: ødem, Ødipus

øko- G hus, husholdning,
omgivelser: økonom, økonoma,
økologi, økosystem

X

Z

Æ

Ø